

Nr 10

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustrieföretag under budgetåret 1955/56, dels ock i ämnet väckta motioner.

I en den 21 januari 1955 dagtecknad proposition, nr 55, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustrieföretag må under budgetåret 1955/56 beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Genom det föregående år införda lånegarantisystemet avsågs att skapa en möjlighet för hantverks- och småindustrieföretag och därmed jämförliga företag att erhålla finansiell hjälp för nyetablering, utvidgning och rationalisering i sådana fall där eget kapital eller bankmässiga säkerheter icke kan tillhandahållas i tillräcklig utsträckning. Därjämte var avsikten att garantigivningen — i likhet med den verksamhet som med statligt stöd bedrivs av vissa företagareföreningar — skulle ingå som ett led i en ur det allmännas synpunkter önskvärd lokaliserings- och sysselsättningspolitik. Med denna åsyftas att i områden, där näringslivet har en ensidig inriktning eller domineras av konjunkturkänslig storindustri, åstadkomma en differentiering genom tillskapande eller utvidgning av livskraftig småindustri. Det gäller vidare att i vissa fall skapa ersättning för sysselsättningsmöjligheter, som äventyras genom att företag nedlägges.

Intill årsskiftet hade med stöd av riksdagens medgivande beviljats garanti för lån till ett sammanlagt belopp av i runt tal 3 miljoner kronor. På grundval av de lämnade uppgifterna om inkomna ansökningar och om garantigivningens omfattning under den senaste tiden — vilka ger anledning räkna med behov av en fortlöpande garantigivning motsvarande i genomsnitt 0,8 miljon kronor i månaden — kan förutses, att det belopp av 10 miljoner kronor, inom vilket statsgarantier nu må lämnas, kommer att till större delen vara taget i anspråk under innevarande budgetår.

Det är förutsatt, att lånegarantisystemet tills vidare skall tillämpas på försök. När praktiska erfarenheter vunnits beträffande garantigivningens verkningar, bör frågan om den fortsatta statliga stödverksamheten till förmån för hantverk och småindustri upptagas till förnyad prövning, varvid även en samordning av de nuvarande olika stödformerna bör övervägas.

Något tillräckligt underlag för en dylik prövning föreligger icke för närvarande och torde ej heller kunna erhållas inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas innevarande års riksdag. Vad som hittills förekommit i samband med lånegarantisystemets praktiska tillämpning synes emellertid ge vid handen, att detsamma fyller ett påtagligt behov; det kan förutsättas vara till gagn såväl för hantverket och den mindre industrien som ur de allmänna samhällliga synpunkter, vilka nämnts i det föregående, och någon mera väsentlig jämkning av de principiella riktlinjerna är f. n. icke påkallad.

Med hänsyn till vad som anförts i det föregående torde av riksdagen nu böra utverkas medgivande för nästa budgetår till fortsatt garantigivning enligt i huvudsak samma allmänna riktlinjer som f. n. gäller. Det må visserligen nämnas att det för riksdagen nyligen framlagda förslaget till ny banklag bl. a. innefattar bestämmelser, som möjliggör för bankaktiebolag att fr. o. m. år 1956 till småföretagare lämna kredit utan särskild säkerhet — s. k. blancokredit — till ett belopp i varje särskilt fall av högst 75 000 kronor och sammanlagt högst en tiondel av bolagets eget kapital. Därest riksdagen bifaller detta förslag, kan självfallet behovet av statlig lånegaranti komma att något minska. I vilken utsträckning detta blir fallet synes emellertid, med hänsyn bl. a. till de inskränkningar som föreslagits beträffande den nya kreditformen, synnerligen ovisst, och i varje fall kan det antagas, att under den första tiden någon mera betydande blancokreditgivning icke kommer till stånd. Jag anser fördenskull, att särskilt avseende icke nu bör fästas vid den eventuella möjligheten till dylik kreditgivning, utan föreslår, att det belopp, inom vilket statsgarantier bör få lämnas under nästa budgetår, bestämmas till samma belopp som under innevarande budgetår eller 10 miljoner kronor.

Det torde ej vara erforderligt att för nästa budgetår upptaga särskilt anslag för att täcka förluster i anledning av dessa garantiåtaganden.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft två i anledning av densamma väckta likalydande motioner, nämligen inom första kammaren nr 391 av herr *Kronstrand m. fl.* och inom andra kammaren nr 487 av herr *Gustafsson* i Skellefteå *m. fl.* I motionerna har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av ifrågavarande proposition måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa års riksdag om en samordning av de nuvarande stödformerna till hantverk och småindustri, varvid de i motionerna framförda synpunkterna borde beaktas.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 487.

Utskottet. Riksdagen medgav föregående år, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag fick tills vidare beviljas intill ett belopp av 10 miljoner kronor. I förevarande proposition föreslås, att riksdagen medgiver, att statsgaranti för ifrågavarande lån må under budgetåret 1955/56 beviljas intill ett belopp av 10 miljoner kronor.

Utskottet anförde redan i sitt utlåtande nr 36 till 1954 års riksdag, att den av riksdagen beslutade kreditgarantigivningen, såvitt kunde bedömas, torde bli ett värdefullt stöd åt hantverks- och småindustriföretag. Utskottet fann sålunda sannolikt, att frågan om en ökning av det belopp om 10 miljoner kronor, inom vilket statsgarantier fick lämnas, i en nära framtid kunde behöva övervägas, och förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad härpå. På hemställan av utskottet beslöt riksdagen att för Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anförde i nämnda utlåtande.

Enligt vad utskottet inhämtat har hittills med stöd av riksdagens medgivande beviljats garanti för ett 60-tal lån till ett sammanlagt belopp av i runt tal 4 miljoner kronor. Departementschefen har i propositionen framhållit att det kan förutses att det belopp av 10 miljoner kronor, inom vilket statsgarantier nu må lämnas, kommer att till större delen vara taget i anspråk under innevarande budgetår. Lånegarantisystemet synes sålunda fylla ett påtagligt behov, och utskottet hälsar med tillfredsställelse, att förslag framlagts om att statsgarantier får lämnas under nästa budgetår till samma belopp som under innevarande budgetår eller 10 miljoner kronor. Vad gäller avvägningen av beloppets storlek föranleder denna icke erinran från utskottet. Det är visserligen möjligt, att den i det av bankoutskottet tillstyrkta förslaget till ny banklag intagna bestämmelsen om möjlighet för bankerna att lämna s. k. blancokredit kan komma att medföra att anspråken på statsgarantier nedgår, men den nya banklagen träder icke i kraft förrän den 1 januari 1956, och det torde f. ö. taga viss tid innan systemet med blanco-krediter kan få någon betydelse.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att någon mera väsentlig jämkning av de principiella riktlinjerna för verksamheten f. n. icke är påkallad. Utskottet anser sig särskilt böra understryka, att lånegarantigivning är avsedd att komma till användning endast i sådana fall då eget kapital eller bankmässiga säkerheter icke kan tillhandahållas i tillräcklig utsträckning.

I motionerna I: 391 och II: 487 har i huvudsak berörts frågan om en samordning av de nuvarande stödformerna för hantverk och småindustri. Starka skäl talar enligt motionärernas mening särskilt för att en samordning av kreditgarantisystemet och företagarföreningarnas långivning kommer till stånd så snart som möjligt. Utskottet, som icke funnit anledning att nu till prövning upptaga frågan hur en sådan samordning bör komma till stånd, vill erinra om, att utskottet redan i sitt utlåtande nr 29 till 1954 års riksdag framhöll, att införandet av garantisystemet motiverade att åtgärder vidtoges i syfte att söka samordna förekommande stödåtgärder på området. Härmed syntes dock kunna anstå till dess att någon erfarenhet vunnits av ordningen med kreditgarantier. I den föreliggande propositionen har departementschefen förklarat sig beredd överväga frågan när praktiska erfarenheter vunnits beträffande garantigivningens verkningar. Utskottet vill understryka önskvärdheten av att frågan om en samordning av stödformerna snarast möjligt blir föremål för utredning och prövning, vilket särskilt torde vara

av intresse för de lånesökande inom hantverk och småindustri. I samband härmed synes också den i motionen berörda frågan om en decentralisering av besluten rörande kreditgarantierna kunna övervägas.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition;

2) anse de likalydande motionerna I: 391 och II: 487 besvarade genom vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 3 mars 1955

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf*, Sundvik*, Fahlander, Werner, Wehtje*, Kronstrand, Strandler och Geijer*;

från andra kammaren: herrar Severin i Stockholm, Nilsson i Landskrona*, Gavelin*, Johansson i Kalmar, Carlsson i Tibro*, Jönsson i Rosshol*, Boija och Magnusson*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Wehtje*.